
Praha je diskriminována při čerpání evropských fondů

Praha je diskriminována při čerpání evropských fondů

Již šestý ročník Dne vědy se v pátek 23. listopadu uskuteční na Vysoké škole ekonomické v Praze. Pět pražských vysokých škol zde populárně-naučnou formou představí nejnovější informace ze světa vědy a přiblíží je široké veřejnosti. Součástí Dne vědy je i tradiční společná tisková konference rektorů pořádajících vysokých škol. Jejimi hlavními tématy byly diskriminace regionu Praha při čerpání evropských dotací a nové programovací období 2014 – 2020.

Přestože Hlavní město Praha soustřeďuje velké množství vědeckých institucí a vysokých škol, při čerpání dotací evropských fondů je dlouhodobě tento region uměle znevýhodňován. V budoucnu se současný stav zřejmě změní, bohužel ještě více v neprospěch pražských vysokých škol, vědeckých pracovníků, rozvoje vzdělání a vědy. V rámci tzv. nového programovacího období se zvýší míra spolufinancování příjemců až o 35%, což bude znamenat další

znevýhodnění a finanční zátěž. Pražské vysoké školy se tak dostanou do přímého ohrožení naplňování svého poslání. Celý problém se však nedotýká pouze Prahy, vždyť zde působící vysoké školy svým významem tento region přesahují.

Nové programovací období 2014 – 2020

Hlavní město Praha představuje mimořádnou koncentraci vědeckých institucí a vysokých škol. Sídlí zde významné veřejné vysoké školy a řada výzkumných ústavů (45 % veřejných výzkumných institucí), je zde realizováno (údaje za rok 2011) 52 % domácích veřejných výdajů na výzkum a vývoj a 24 % výdajů financovaných ze zahraničních veřejných zdrojů (tj. zdrojů EU). V Praze působí polovina výzkumných pracovníků ČR a na pražských vysokých školách studuje 40 % všech studentů v ČR. Tyto charakteristiky jsou dokladem velkého potenciálu pražského regionu a základem jeho prosperity a konkurenceschopnosti.

Oblast výzkumu, vývoje a inovací a terciárního vzdělávání má celostátní dimenzi, působení regionů má spíše podpůrný charakter. Praha jako region vychází při stanovení priorit pro programové období 2014 – 2020 ze strategické vize a dlouhodobých strategických cílů. Jednou ze sedmi priorit Prahy pro podporu z fondů EU je i (přes jeho celostátní význam) - výzkum, vývoj a inovace.

V novém programovacím období 2014 – 2020 by však podle návrhu obecného nařízení k evropským fondům měla v Praze míra spolufinancování ze strany příjemců (evropských projektů) dosáhnout 50 %. Jde o zásadní změnu proti současnosti, kdy národní spolufinancování představuje jen 15 %. „Zvýšení míry spolufinancování ze strany příjemce bude znamenat další diskriminační krok a finanční zátěž pro pražské veřejné vysoké školy a výzkumné instituce, resp. bude důvodem jen omezeného zájmu těchto pražských výzkumných a vzdělávacích institucí o čerpání prostředků z evropských fondů,“ říká prof. Stanislava Hronová, prorektorka pro vědu a výzkum Vysoké školy ekonomické v Praze, a dodává: „Nové programovací období dále zatíží pražské vysoké školy a výzkumné instituce i nepřímě, a to prostřednictvím programů udržitelnosti, které budou směřovány do mimopražských center vzniklých z OP VaVpl. Pražské instituce znevýhodněné dosud tím, že se nemohly na projektech OP VaVpl účastnit, se budou nyní ještě podílet na financování jejich udržitelnosti.“ To vše může vyvolat ztrátu atraktivity Prahy pro zahraniční investory v oblasti špičkových technologií, odliv vysoce kvalifikované pracovní síly v oblasti výzkumu a vývoje mimo Prahu či do zahraničí.

Praha je bohatý region (měřeno vytvořeným HDP), měla by se více podílet na podpoře vysokoškolského vzdělávání a prostředí v Praze

Evropská unie (EU) považuje regionální hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele za klíčový ukazatel ekonomického blahobytu regionu a podle jeho výše přerozděluje prostředky v rámci své strukturální politiky. Podle tohoto ukazatele je Praha v rámci EU velmi bohatým regionem, srovnatelným např. s Hamburkem, a v rámci ČR má tak výjimečné postavení. Z tohoto důvodu se pražské VŠ nemohou ucházet o operační programy strukturálních fondů EU: OP VaVpl, OP VK a OP PI, které spravuje MŠMT a MPO a které jsou naopak přístupné mimopražským regionům a mají nastartovat a posílit jejich rozvoj. Pro pražský region mají být údajnou kompenzací dva operační programy řízené Magistrátem hl. m. Prahy – OP PK a OP PA. Nicméně prostředky vyčleněné na OP VaVpl, OP VK a OP PI jsou o řád až dva vyšší (stovky milionů až miliardy eur) než prostředky vyčleněné na OP PK a OP PA (desítky milionů eur). Pražské VŠ by se tak logicky měly domáhat dorovnání uvedeného rozdílu z rozpočtu ČR, podporované Magistrátem hl. m. Prahy, aby výrazně investičně nezaostávaly za nepražskými VŠ (především Brno, Olomouc ad.). Region Praha uvedenou diferencí systematicky pražským VŠ nedorovnává. Skutečnost je tedy taková, že zatímco nepražské VŠ v současnosti výrazně investují do posilování svého výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu, budují nová výzkumná centra

atd., „ošoupané“ pražské VŠ výrazně zaostávají a dostávají se do pozice „chudých příbuzných“. Toto, zatím jen dnešní zaostávání „vnějšího vzhledu“, se v budoucnu prohloubí důležitějším zaostáváním výzkumné, vývojové a inovační produkce pražských VŠ a hrozí i přetažení „vědeckých mozků“ do mimopražských regionů. Prof. Bohumil Kratochvíl, prorektor pro vědu a výzkum Vysoké školy chemicko-technologické v Praze vše podtrhuje slovy: „Pokud tedy region Praha nechce své VŠ dostat do hlubší recese, musí se o ně výrazněji postarat, protože pouze z tradice se žít nedá.“

Pražské vysoké školy připravují absolventy pro celou ČR

Vysoké školy na území hlavního města Prahy patří mezi nejvyhledávanější a nejprestižnější v celé ČR a vzdělávají velké množství studentů z jiných regionů. Například na Univerzitě Karlově jsou studenti z Prahy zastoupeni necelými 32 %. Znamená to tedy, že více jak dvě třetiny studentů UK pochází z nepražských regionů. Tito vzdělání absolventi pak často míří zpět do regionů svého původu.

Fakt, že pražské vysoké školy vychovávají velké množství odborníků pro celou zemi a tím přispívají rozvoji vědeckého potenciálu ČR, vynikne nejlépe na příkladu počtu studentů doktorských studijních programů. V České republice studuje přes 26 tisíc doktorandů, z tohoto počtu jen Univerzita Karlova vychovává více jak 30 %. Pražské vysoké školy tak zajišťují vzdělání podstatné části všech studentů doktorských studijních programů v celé ČR. I přes toto úspěšné a důležité postavení jsou pražské vysoké školy ohrožovány nerovností v přístupu k prostředkům z evropských fondů.

„U magisterských a zejména doktorských studentů je nezbytnou podmínkou kvalitní a plnohodnotné přípravy na budoucí povolání nejen přístup k informacím a spolupráce s předními odborníky v roli školitelů, ale též možnost využívat nové metodické přístupy a moderní technické vybavení,“ říká prof. Petr Volf, prorektor pro vědeckou a tvůrčí činnost Univerzity Karlovy v Praze. Mnohé obory, a to nejen lékařské, technické či přírodovědné, vyučované na pražských vysokých školách tak právem cítí, že nedostatek přístrojového zázemí by významným způsobem diskvalifikoval jejich absolventy při přípravě na kvalitní vědeckou kariéru.

Udržitelnost a problémy z toho plynoucí pro Prahu

V České republice vzniká v posledních letech řada výzkumných infrastruktur. Jejich financování je převážně zajištěno ze strukturálních fondů EU. Po skončení fáze budování těchto pracovišť bude nutno udržet jejich provoz a činnost po dobu pěti let – bez ohledu na jejich výsledky. Jinak by hrozilo riziko navrácení celé investice EU. Předpokládané nároky na financování udržitelnosti těchto projektů výrazně překračují částky plánované k tomuto účelu v rámci Národního programu udržitelnosti (NPU). „Je bohužel velmi pravděpodobné, že potřebné prostředky pro udržitelnost, které překročí rámec NPU, budou přesměrovány z oblasti výzkumu, vývoje a vysokých škol. Takovýto zásah by mohl již tak napjatou finanční situaci výrazně zhoršit a celý systém výzkumu, vývoje a VŠ destabilizovat,“ říká doc. Vojtěch Petráček, prorektor pro vědeckou a výzkumnou činnost Českého vysokého učení technického v Praze. To by mělo katastrofální dopad na vzdělanost i konkurenceschopnost našeho státu. Je proto třeba hledat a najít zdroje dofinancování udržitelnosti uvedených projektů tak, aby nedošlo na tento úkor ke snížení rozpočtu VŠ a rozpočtu na veřejný výzkum. Na Prahu a její výzkumné organizace a univerzity by případný propad financování působil jako další následná diskriminace v oblasti výzkumu a vývoje vyplývající z primárního problému omezeného přístupu Prahy ke strukturálním fondům.

Lidské zdroje

V oblasti podpory a rozvoje lidských zdrojů se sice Praha může podílet na čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů prostřednictvím OP PA, OP PK a OP LZZ, ale tyto prostředky jsou jen zlomkem z veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. „Přítomnost lidských zdrojů je určujícím faktorem trvalého progresu v oblasti vědy a výzkumu nejen na vysokých školách a Praha se na výchově kvalifikovaných odborníků podílí z celorepublikového hlediska významnou měrou,“ říká prof. Markéta Sedmíková, prorektorka pro vědu a výzkum České zemědělské univerzity v Praze.

Vytvořit kvalitní pedagogický či vědecko-výzkumný tým není otázkou několika málo let a vybudování odpovídající technické infrastruktury je podmínkou nutnou, ale ne postačující. Investování mimořádně velkých dotačních prostředků na vybudování vzdělávacího a především vědecko-výzkumného zázemí v mimopražských regionech s sebou přináší silné tlaky na přesun lidských zdrojů mezi regiony a bude vyžadovat v budoucnu vyčlenění dalších odpovídajících vysokých prostředků. Pro pražské vysoké školy tento tlak přináší přímé ohrožení v podobě odlivu špičkových odborníků do mimopražských center, zvláště když některá výzkumná centra jsou lokalizovaná do těsného sousedství Prahy. Pražské vysoké školy se přitom velmi významně podílejí na výchově specialistů pro mimopražské regiony. „V průměru 50 % studentů pražských škol, a v případě České zemědělské univerzity až 70 %, se po skončení studií vrací zpět do svých domovských krajů. Praha je tedy vzdělávacím centrem, jehož význam z hlediska tvorby lidských zdrojů vysoce přesahuje regionální rámec,“ dodává prof. Markéta Sedmíková, prorektorka pro vědu a výzkum České zemědělské univerzity v Praze.

SCIENTIA PRAGENSIS – DEN VĚDY NA PRAŽSKÝCH VYSOKÝCH ŠKOLÁCH 23. LISTOPADU 2012

Den vědy na pražských vysokých školách je tradičně plný přednášek, během nichž se návštěvníci z řad studentů a široké veřejnosti dozví například o obranných mechanismech rostlin proti stresu, dále získají nové poznatky o budoucnost geneticky modifikovaných živočichů nebo zajímavosti o fascinujících vlastnostech psiho čichu. Zajímavé jistě budou přednášky o antihmotě, o pohybu jako prostředku kultivace člověka či o roli ceramidů v kůži a jejich využití v léčbě kožních onemocnění. Zájemci o ekonomii potěší téma iracionality při finančním rozhodování a přednáška na téma ekonomické příčiny vítězství SSSR a porážky Německa ve 2. světové válce. V neposlední řadě návštěvníky čeká poutavé a obrazově bohaté seznámení s projektem výstavby sluneční školy v indickém Himálaji a také příběh historie restaurování mozaiky Posledního soudu na Zlaté bráně katedrály sv. Víta.